

**Nasjonalparkstyret
for Reinheimen**

Postadresse
Postboks 987
2604 LILLEHAMMER

Besøksadresse
Norsk Fjellsenter,
Brubakken 2, 2686 Lom
Norsk Tindesenter
Havnegata 2, 6300 Åndalsnes

Kontakt
Sentralbord: +47 61 26 60 00
Direkte: +47 61 26 62 04
sfinpost@statsforvalteren.no
<http://www.nasjonalparkstyre.no/reinheimen>

Mona og Arild Fallingen

Saksbehandlar Kristine Sørleie

Vår ref. 2020/12486-19 432.2

Dykkar ref.

Dato 29.09.2021

Finndalen LVO - dispensasjon - oppsetting av vindmølle - Steringen gbnr 159/1/84 - Mona og Arild Fallingen

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har i trå med miljødirektoratet sitt brev 01.07.21, behandla søknaden om vindmølle på nytt i møte 24.09.21. Det vart gjort slik vedtak i saka:

«Vedtak

Med heimel i naturmangfaldlova § 48 får Mona og Arild Fallingen dispensasjon til oppføring av vindmølle på Steringen seter, fnr. 84, i Finndalen landskapsvernområde.

Dispensasjon er gjeve med følgjande vilkår:

- Vindmølla skal ha ei mastehøgde på inntil 4,5 meter, og rotordiameter på 1,5 meter.
- Plassering av vindmølla skal vera på baksida av seterbygningane, inn mot sørsida av setertunet.
- Vindmølla skal kunne påførast ei mørk grøn farge for å vera minst mogleg synleg.
- Vindmølla skal vera eit supplement til eksisterande solcelleanlegg og erstatte eit fosilt drive aggregat på setra.
- Nasjonalparkstyret kan krevje at vindmølla blir fjerna dersom det ikkje lenger er driftsmessige behov for vindmølla, eller den er til ulempe for verneverdiane.

SNO-Reinheimen vil kontrollere at tiltaka er gjennomført i samsvar med vedtaket.

Det vert gjort merksam på at tiltaket også skal avklarast med grunneigar og kommunen i høve til plan- og bygningslova.»

Klage

Vedtaket kan klagast inn for Miljødirektoratet av partar i saka eller andre som har rettsleg klageinteresse med ein frist på 3 veker jf. forvaltningslova § 28. Ei eventuell klage skal rettast til Miljødirektoratet, men sendast til Nasjonalparkstyret for Reinheimen.

Kopi av saksprotokoll frå møtet er vedlagt.

Med helsing

Kristine Sørleie
nasjonalparkforvaltar

Etter våre rutinar er dette brevet godkjent og sendt utan underskrift

Kopi til:

Statsforvalteren i Innlandet

Statens naturoppsyn v/Thomas Rødstøl

Miljødirektoratet

Statskog, Hilde Hammer

Finndalen fjellstyre

Statens Naturoppsyn v/Per Olav Haugen

Nelly Einstulen

Mari Melbø Rødstøl

Lom kommune

Naturvernforbundet i Ottadalen og Sel

Saksframlegg

Arkivsaksnummer: 2020/12486-18

Saksbehandlar: Kristine Sørle

Dato: 03.09.2021

Utval	Utvalssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Reinheimen	43/2021	24.09.2021

Ny behandling - Finndalen LVO - dispensasjon - oppsetting av vindmølle - Sterringen gbnr 159/1/84 - Mona og Arild Fallingen

Innstilling frå forvaltar

Med heimel i naturmangfaldlova § 48 får Mona og Arild Fallingen dispensasjon til oppføring av vindmølle på Sterringen seter, fnr. 84, i Finndalen landskapsvernområde.

Dispensasjon er gjeve med følgjande vilkår:

- Vindmølla skal ha ei mastehøgde på inntil 4,5 meter, og rotordiameter på 1,5 meter.
- Plassering av vindmølla skal vera på baksida av seterbygningane, inn mot sørsida av setertunet.
- Vindmølla skal kunne påførast ei mørk grøn farge for å vera minst mogleg synleg.
- Vindmølla skal vera eit supplement til eksisterande solcelleanlegg og erstatte eit fosilt drive aggregat på setra.
- Nasjonalparkstyret kan krevje at vindmølla blir fjerna dersom det ikkje lenger er driftsmessige behov for vindmølla, eller den er til ulempe for verneverdiane.

SNO-Reinheimen vil kontrollere at tiltaka er gjennomført i samsvar med vedtaket. Det vert gjort merksam på at tiltaket også skal avklarast med grunneigar og kommunen i høve til plan- og bygningslova.

--- slutt på innstilling ---

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Reinheimen - 24.09.2021

Samrøystes som innstilling.

Vedtak

Med heimel i naturmangfaldlova § 48 får Mona og Arild Fallingen dispensasjon til oppføring av vindmølle på Sterringen seter, fnr. 84, i Finndalen landskapsvernområde.

Dispensasjon er gjeve med følgjande vilkår:

- Vindmølla skal ha ei mastehøgde på inntil 4,5 meter, og rotordiameter på 1,5 meter.
- Plassering av vindmølla skal vera på baksida av seterbygningane, inn mot sørsida av setertunet.
- Vindmølla skal kunne påførast ei mørk grøn farge for å vera minst mogleg synleg.
- Vindmølla skal vera eit supplement til eksisterande solcelleanlegg og erstatte eit fosilt drive aggregat på setra.
- Nasjonalparkstyret kan krevje at vindmølla blir fjerna dersom det ikkje lenger er driftsmessige behov for vindmølla, eller den er til ulempe for verneverdiane.

SNO-Reinheimen vil kontrollere at tiltaka er gjennomført i samsvar med vedtaket. Det vert gjort merksam på at tiltaket også skal avklarast med grunneigar og kommunen i høve til plan- og bygningslova.

Dokument i saka

- Søknad frå Mona og Fallingen, epost 10.09.20
- Dispensasjon til oppsetting av vindmølle og flaggstang - vedtak i Nasjonalparkstyret for Reinheimen 23.11.2020, sak 46/2020
- Klage på vedtak, frå Naturvernforbundet i Ottadalen og Sel v/leder Nelly Karidatter Einstulen, datert 20.12.20
- Merknad frå motpart, Mona og Arild Fallingen, e-post 24.02.21
- Klagebehandling i Nasjonalparkstyret for Reinheimen 12.03.21
- Vedtak i klagesak, Miljødirektoratet 01.07.21(Vedlagt)

Saksopplysningar

Miljødirektoratet har i brev 01.07.21 oppheva Nasjonalparkstyret sitt vedtak av 23.11.2020, og har sendt saka attende til ny behandling, jf. forvaltningslova § 34 fjerde ledd. Miljødirektoratet viser til at Nasjonalparkstyret har behandla søknaden etter verneforskrifta § 3, pkt. 1.3 bokstav b) som berre opnar for å gje dispensasjon til nye bygningar i landskapsvernområdet. Dersom det skal gjevast løyve til omsøkt vindmølle, må den eventuelt gjevast etter naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd, fyrste alternativ i denne sak.

Stutt historikk:

Mona og Arild Fallingen søkte 10.09.2020 om godkjenning til å sette opp ei minivindmølle på 1kw på si sæter på Sterringen i Finndalen landskapsvernområde.

I e-posten står følgjande: «Søknad om godkjenning av oppsetting av minivindmølle på 1 kw. Vi er på sætra mesteparten av tida fra det er farbart på våren til sent på høsten. Vi er aktive bønder med ammekyr, sau, ammegeit, hest m.m. Vi driver utleie og vil i gang med besøkssæter/sæterturisme. Vi er avhengige av ekstra lading til vår batteribank i mørke perioder, denne vindmøllen som har en masthøyde på 4.5m er da en erstatter for et fosilt drevet aggregat. Vi bruker strømmen til bl.a. lys, varmtvann, kjøleskap, fryser og vaskemaskin. Det å ha strøm ser vi på som en stor sikkerhetsfaktor, i forhold til gass, stearinlys og parafinlamper. Vindmøllen skal lakkeres grønn. De som ønsker er velkomne til å komme å sjå anlegget. Det betyr mye for oss som bruker sætra så mye å ha strøm her»

Nasjonalparkstyret for Reinheimen behandla søknaden 23.11.2020, og gjorde slik samrøystes vedtak i saka:

«Med heimel i verneforskrift for Finndalen landskapsvernområde § 3, pkt. 1.3, b) får Mona og Arild Fallingen, følgjande:

- 1. dispensasjon til oppføring av ei mindre vindmølle på Sterringen seter, fnr. 84, i Finndalen landskapsvernområde.*

Dispensasjon til vindmølla er gjeve med følgjande vilkår:

- Vindmølla skal ha ei mastehøgde på 4,5 meter.*
- Plassering av vindmølla skal vera på baksida av seterbygningane, inn mot sørsida av setertunet.*
- Vindmølla skal kunne påførast ei mørk grøn farge for å vera til minst mogleg synleg.*
- Vindmølla skal erstatte eit fosilt drive aggregat på setra.*
- Nasjonalparkstyret kan krevja at vindmølla blir fjerna dersom det ikkje lenger er driftsmessige behov for vindmølla.*

SNO-Reinheimen vil kontrollere at tiltaka er gjennomført i samsvar med vedtaket.

Dispensasjon til oppsetting av vindmølle gjeld i høve verneforskrift for Finndalen landskapsvernområde. Det vert gjort merksam på at tiltaket også skal avklarast med grunneigar og kommunen i høve til plan- og bygningslova.»

Naturvernforbundet i Ottadalen og Sel klagar på vedtaket i nasjonalparkstyret.

Naturvernforbundet er tvilande til at auka straumproduksjon er nødvendig for seterdrifta (med husdyrhold), men at energibehov skuldast etablering av seterturisme. Andre energikjelder burde ifølgje Naturvernforbundet vore vurdert, som t.d. solcellepanel.

Naturvernforbundet meiner at ein batteribank som er riktig dimensjonert med friske batteri vil klare seg gjennom vinteren utan ekstra lading når dei er fullada før vinteren.

Naturvernforbundet meiner derfor det må være nok med eit riktig dimensjonert, moderne solcellepanel. Det reises også spørsmål om drift og vedlikehald, særleg om vinteren da setra ligg langt frå køyrbar veg. Naturvernforbundet meiner at fjellturisme ikkje kan likestillast med landbruksnæring og setring.

Løyve til vindmølle vil også kunne skape uheldig presedens, meiner Naturvernforbundet. Det blir vist til at dei fleste setrene ligg ope til i landskapet og vindmøller vil være visuelt skjemmaende og vil bryte med det tradisjonelle seterlandskapet. Naturvernforbundet er derfor uenig med Nasjonalparkstyret i at fordelene med å erstatte dieselaggregat med vindmølle er større enn ulempene dette vil ha for landskapsbildet og den samla belastningen av området. Det vises til at landskapsvernområdet er et naturområde på grensa til nasjonalparken.

Nasjonalparkforvaltar orienterte Mona og Arild Fallingen om klagar frå Naturforbundet, for å gje dei høve til å uttale seg. Tiltakshavarane kom med merknader til klagar, og informerte om at det er montert et 3kW solcelleanlegg på setra, som fungerer

godt og som er riktig dimensjonert. Vindmølla er tenkt brukt til å lade batteribanken i mørke periodar. Sidan setra ligg på baksida av dalen, er solsesongen stutt.

Det blir og opplyst om at vindmølla i hovudsak er grunngeve i jordbruksmessige behov, men at det er ønskje om moglegheit for å drive seterturisme Finndalen.

Tiltakshavarane er villige til å gje opplysningar om eller synfaring av setra og alternativ energi dersom det er ønskjeleg. Vedlikehaldet på setra er elles godt og uproblematisk.

Dei ønskjer å bestemme sjølv når setra skal brukast og at den også nyttast på vinteren, ein bruk som er forventa og auke.

I møte 12.03.21 vurderte nasjonalparkstyret om klaga gav grunnlag for å endre eller oppheve vedtak om dispensasjon til oppsetting av vindmølle. Nasjonalparkstyret for Reinheimen tok ikkje klaga frå Naturvernforbundet i Ottadalen og Sel til følgje, og sendte klaga med alle saksdokument til miljødirektoratet for endeleg avgjersle.

Med bakgrunn i at miljødirektoratet har oppheva nasjonalparkstyret sitt vedtak av 23.11.2020, blir nasjonalparkstyret no bede om å behandle saka på nytt.

Heimelsgrunnlag

Delegering

Nasjonalparkstyret for Reinheimen har delegert forvaltningsmyndigheit for Reinheimen nasjonalpark og tilhøyrande landskapsvernområde og naturreservat i medhald av naturmangfaldlova § 62 og nasjonalparkstyret sine vedtekter, sist revidert 01.03.2020.

Verneformål – forskrift

Finndalen landskapsvernområde er verna mot inngrep som vesentleg kan endre eller verke inn på landskapet sin art eller karakter, jf. verneforskrift § 3, pkt. 1.1., herunder tilbygg og ombygging av bygningar eller anlegg og andre faste eller midlertidige innretingar,... Nasjonalparkstyret kan etter verneforskrifta § 3, pkt. 1.3., gje løyve til *b) oppføring av nødvendige bygningar til jordbruks- og seterformål.*

Vindmølle av den typen det er søkt om kan ikkje reknast som ein bygning, og det kan i følgje miljødirektoratet ikkje gjevast dispensasjon etter verneforskrifta i dette tilfelle. Sidan verneforskrifta ikkje opnar for oppføring av vindmølle, må søknaden vurderast etter den generelle dispensasjonsregelen i naturmangfaldlova § 48 fyrste ledd, fyrste alternativ.

Forvaltningsplan

Forvaltningsplan for Reinheimen frå 2010 gir ikkje føringar for oppføring av vindmøller, ettersom det ikkje var så aktuelt da planen vart utarbeidd.

I forvaltningsplan, kap 9.3, frå s. 126, står det følgjande:

Nye bygg for jordbruks- og seterformål § 3, pkt 1.3, b):

Ved vedlikehald og restaurering skal ein leggje vekt på å ta vare på viktige element i Materialval Byggjeteknikk Utforming og farge, jf. opplistinga ovafor.

Ved godkjenning av byggjetiltak etter søknad skal det settast vilkår om at dei blir gjennomført slik at dei ikkje dannar ein kontrast til eksisterande busetnad eller verkar skjemmande i landskapet

Byggeskikk § 3, pkt. 1.3 b):

Bygg for jordbruks- og seterformål omfattar dei formål og bygningar som til kvar tid inngår i gjeldane seterforskrift til fjellova.

Etter søknad kan forvaltningsstyresmakta tillate oppført nye bygg for jordbruks- og seterformål. Nye bygg for jordbruks- og seterformål skal innafor ei forsvarleg økonomisk ramme, utformast i tråd med den tradisjonelle byggjeskikken, men likevel tilpassast gjeldande byggtekniske krav og nyare driftsmessige behov.

Nye bygg skal plasserast i terrenget slik at dei ikkje dannar ein kontrast til eksisterande busetnad eller verkar skjemmande i landskapet.

Oppføring av nye bygningar og anlegg (gjerder, bruer og klopper) som er nødvendige til jordbruksføremål vil bli vurdert i kvart enkelt tilfelle. Det blir ikkje gjeve løyve til nye byggverk i ubebygde område.

Naturmangfaldlova

Ifølgje naturmangfoldlova § 48 første ledd, første alternativ kan nasjonalparkstyret gjera unntak frå eit vernevedtak dersom det ikkje strider mot vernevedtaket sitt formål og ikkje kan påverke verneverdiane nemneverdig.

Av forarbeida går det fram at regelen er meint som ein sikkerheitsventil som skal fange opp uføresette eller spesielle/særlige tilfelle som ikkje ble vurdert på vernetidspunktet. I fyrste rekke skal regelen nyttast på bagatellmessige inngrep eller forbigåande uro som er av stor verdi for søker sett opp mot verneinteressene. I vurderingen av om tiltaket er i strid med verneformålet, er betyding for verneformålet både på kort og lang sikt relevant. Krav om at tiltaket ikkje skal påverke verneverdiane nemneverdig innebærer at moglegheita til å gje dispensasjon er snever.

Presedens

I enkeltsaker som gjeld små tiltak, som i denne saka, skal ein vurdere verknaden av presedens ved at andre kan få dispensasjon til liknande tiltak. Dette følgjer ikkje minst krav til likebehandling. Presedensvurdering bør vera så konkret som mogleg, jf. Retningslinjer for vurdering av presedens i byggesaker etter naturmangfaldlova § 48, gjeve av KLD, ved brev frå Miljødirektoratet 02.03.2015.

Vurdering

Mona og Arild Fallingen er aktive seterbrukarar på Sterringen i Finndalen, og driv omfattande husdyrhald med storfe, ammekyr, hestehald og boergeit heime på garden i Skjåk, og i Finndalen heile beitesesongen. Fram til 2015 dreiv dei med mjølkeproduksjon på setra, men drifta er lagt om til ammeku med ulike storferasar, boergeit og hest. Søkjarane oppgraderte seterbygningane før vernet, og dei er i god stand. Som aktive beitebrukarar held dei til på setra store delar av året, også utover seinhausten. På Sterringen er det 9 setre, der det pr. i dag berre er Mona og Arild Fallingen som har eit visst omfang med husdyrhald. Det er framtidige planar om å vidareutvikle setra for besøkande, med fokus på dyrehald og seterliv. Som aktive beitebrukarar og næringsaktørar i seterområdet, har søkjarane eit akseptert behov for å vidareutvikle setra, og utnytte eksisterande bygg og anlegg. Vindmølla er eit supplement til eksisterande solcelleanlegg, og skal erstatte dieselaggregatet. Det er etter forvaltar sin vurdering positivt å erstatte fossilt brensel med ein fornybar energikjelde.

Vindmølla har rotordiameter mindre enn 1,5 m og mastehøgde på 4,5 m. Den skal supplere eksisterande solcelleanlegg og har ein effekt på 1 kW som kan samliknast med ein stor panelomn eller liknande.

Formålet med oppretting av Finndalen landskapsvernområde er å:

- "- ta vare på eit eigenarta og vakkert natur- og kulturlandskap, der verdifullt setermiljø, vegetasjon og kulturminne utgjer ein vesentleg del av landskapet sin eigenart.*
- ta vare på leveområde og trekkområde for villreinen, og anna biologisk mangfald som pregar landskapet.*
- ta vare på geologiske førekomstar og landskapsformer.*
- ta vare på vakker og særpreget vassdragsnatur.*

Ålmenta skal ha tilgang til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging".

Området er vernet mot inngrep som vesentleg kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Det er derfor i utgangspunktet forbod mellom anna mot inngrep som oppføring, påbygging og ombygging av bygningar eller anlegg og andre faste eller midlertidige innretninga, jf. verneforskrifta § 3 punkt 1.1.

Det er nærliggjande å tenkje at vindmølla kan føre til ulemper for fuglelivet.

Kunnskapsgrunnlaget i området er godt når det gjeld dyre- og fugleliv. Jf. nml § 8, har forvaltar vore i kontakt med Geir Høytomt som har utarbeidd sårbarheitsvurdering for rovfugl og våtmarksfugl i Reinheimen. Det er ingen sårbare fuglebiotopar ved Sterringen som kjem i konflikt med ei vindmølle mellom seterhusa på setertunet. I følgje Høytomt er det heller ingen grunn til å tro at slike små vindmøller plassert ved bygningar vil vera er problematisk for fugl. Kunnskapsgrunnlaget (mnl § 8) er vurdert som tilfredsstillande når det gjeld fuglelivet i området. Det er ikkje nødvendig å ta i bruk føre-var-prinsippet, nml § 9.

For å ivareta eit eigenarta og vakkert kulturlandskap der setermiljø er ein del av området sin eigenart, vil også seterturisme være en viktig form for bruk som en del av landbruks- og beitebruksnæring på setra. I forvaltningsplan for Reinheimen er det teke høgde for at det vil vera behov for å utvikle setrene til turisme i Finndalen, der det står følgjande om potensialet for fjellturisme, s. 131:

Området har 32 setrar, som ved tilrettelegging kan gje ein viss overnattingskapasitet.

Overnatting kan kombinerast med aktivitetar. Området er likevel av ein slik kvalitet at ein kan få ein del gjestedøgn utan tilrettelagde aktivitetar. Enkelte setrar kan også drive meir besøksorientert ved at gjester frå andre verksemder, også utafor området, kan kome for å oppleve setermiljøet på dags- og kveldsarrangement. Verksemder utafor området kan også utnytte friluftsverdiane i Finndalen. Utleige av hus på åremål kan også vere eit alternativ. Det er og potensiale for utleige i samband med jakt på hjortevilt og småvilt.

Ei aktiv landbruks- og beitebruksnæring i Finndalen, er også viktig for å kunne ivareta verneverdiane i området. Aktiv bruk bidreg til å ivareta opprettehalde setermiljø, kulturlandskap, naturbeitemark og biologisk mangfald. Fornybare energikjelder som solcelleanlegg er nødvendig på setre der det ikkje er infrastruktur med innlagt strøm. Ei lita vindmølle på 1kW vil ha nytteverdi for drift og seterturisme, da den skal supplere eksisterande solcelleanlegg, og erstatte dieselaggregatet. Det er positivt at dieselaggregatet blir erstatta med ei fornybar energikjelde.

Foreslått plassering av vindmølla på baksida av seterhusa mot skogen, vil etter forvaltar si vurdering vera minst mogleg skjemmaende for landskapsbilete. I tillegg vil søkjarane lakkere vindmølla mørk grøn slik at den blir minst mogleg synleg.

Av omsyn til likebehandling, vil verknaden av presedens ved at andre med seter kan få dispensasjon til liknande tiltak, vera til stade. Det er vurdert at sannsynlegheita for at det vil bli mange liknande saker som relativt små. Det er god oversikt over landbruksnæringa og næringsaktørar knytt til landbruket i Finndalen og verneområda elles. Oppsetting av vindmølle er i denne saka knytt til å supplere eksisterande solcelleanlegg, og for å erstatte dieselaggregat. Løyvet til vindmølla er knytt til næringsverksemd på seter med husdyr og beitedyr, og ikkje til hytter og setre berre brukt til fritidsføremål. Tiltaket vil ikkje skape unødige presedens ved at mange andre i Finndalen kan sette opp vindmølle, da behovet er knytt til

næringsverksemd i landbruket. Belastninga for verneverdiane synes å være akseptable, jf. nml § 10, «Økosystemtilnærming og samla belastning», da det er knytt til beitenæring og seter med aktivt husdyrhald.

Ut i frå ei samla vurdering vil ikkje plassering av den omsøkte vindmølla ha vesentleg negativ verknad på landskapets art eller karakter.

Vilkår vil avbøte på ulemper, da Nasjonalparkstyret kan krevja at vindmølla blir fjerna dersom det ikkje lenger er husdyrhald og driftsmessige behov for vindmølla.

Nasjonalparkforvaltar vurderer at ein har god kunnskap om naturmangfaldet, og vilkåra for å gje dispensasjon er oppfylt under gjevne vilkår. Nasjonalparkforvaltaren vil understreke at dispensasjon i dette tilfelle er knytt til nytteverdien for seter med husdyrhald. Tiltaket er ikkje i strid med verneføremålet, og vil ikkje påverke verneverdiane i nemneverdig grad.